

»Skrivnost čudežnega grma« ali — kaj je novega v kinu?

Seveda je film SKRIVNOST ČUDEŽNEGA GRMA (v angleškem originalu se mu reče: »Secret of NIMH«) namenjen naši najpomembnejši, najštevilnejši, najzahtevnejši in sploh naj-naj generaciji, se pravi — našim najmlajšim, ne pa tudi najmanjšim. In takoj povejmo: na pomolu je (po dolgem času, sevel!) nova ameriška risanka. Toda... Nezadovoljni z novejšo proizvodnjo Disneyevega studia risanege filma so se trije slavni, čeprav še mladi ameriški animatorji Don Blyth, John Pomeroy in Gary Goldman ločili (od mize in postelje) od Walta Disneya in njegovih strogih »pravil« in se odločili za vrnitev v svet klasičnih (praviljčnih) risank, kot so npr. »Snežuljčica in 7 palčkov« in »Pinocchio«. Videti je, da se je to »odpadništvo« le splačalo, kajti film SKRIVNOST ČUDEŽNEGA GRMA je risanka v stari, dobri Disneyevi maniri, bogato animirana, prečudovito risana, z dopadljivimi liki, toda modernizirana z elementi magije in pustolovskega filma. Je lahko kaj bolj spodbudnega za ustvarjalce tega filma kot to, da jih je sloviti Steven Spielberg, avtor »Vesoljčka«, povabil, da bi skupaj ustvarili film, ki bi bil pravljica in pustolovski hkrati? Kaj se torej obeta šišenskim in vsem drugim ljubljanskim malčkom v OTROŠKEM KINU MOJCA?

Obeta se miška Frisby s sinčkom Timmyjem, pa prijazna in nerodna vrana Jeremy, pa Velika Sova in še in še novih likov in podobic ameriške risanke SKRIVNOST ČUDEŽNEGA GRMA.

Ljubitelji drugačnih (filmskih) pravljic, ki so seveda rahlo starejši, se bodo zatekali pod streho kina ŠIŠKA, kjer ta hip razdirata kozolce ljubljence mladega občinstva Bud Spencer in Terence Hill, v času izida »Javne tribune« pa bo po vsej verjetnosti na sporedu ameriški »superspektakel« z naslovom »CONAN 2« (ali »Conan the Destroyer« — Conan Razbijalec). Tudi tokrat je njegov ustvarjalec režiser Richard Fleischer, glavna vloga Conana pa seveda pripada bodybuilderskemu lepotcu Arnoldu Schwarzeneggerju. Mnogi filmski kritiki so napisali, da je »Conan 2« boljši kot njegov predhodnik, da je idealen film žanra »meč in čudeži«, da je poln akcije, da je komičen... itd.

Vse to boste presodili sami! KARAVANA ZA VACARES je naslov drugega ameriškega filma, ki ga je režiral Geoffrey Reeve s popularno igralko Charlotte Rampling (se je spomnite iz izzivalnega filma »Nočni portir«?), Marcelom Bozzuffijem in drugimi. Skratka: dovolj zanimivega filmskega »branja« v še vedno zasneženih februarjskih dneh.

Janko Čuček: »Aero naj bo, ko je tako lahek...«

Janko in njegova Metka (kemija)

Janku Čučku se nateka častitljivih 78 let, 53 delovnih kemijskih let je že minilo. Brez dela pa ni, zdaj dela po pogodbi. Rojen v Celju v tistih davnih, že nekoliko sivih letih, ko so morali dijaki v rajni Avstro-Ogrski za vstop v gimnazijo delati sprejemni izpit: »Po maturi sem študiral kemijo in svojo prvo zaposlitev dobil pri celjski firmi W. Brauns, predhodniku današnjega Aera.«

Današnjega Aera se Janko dotika pravzaprav že od vsega začetka. Kopirni papir je lahka stvar in ko ga je Janko podržal v rokah, mu je skoraj rahlo splaval iz rok:

»Aero naj bo, ko je tako lahak...«

Ime je ostalo, Janko tudi, vsaj do 1941. Nemci so ga hitro zgrabili in 27. aprila istega leta je že za rešetkami imel priložnost spoznati enega največjih vojnih zločincev. Takrat se je Himmler osebno zanimal za ljudi, ki so imeli slovenske očete in nemške matere. S svojim štabom je v neki celjski kasarni postal tudi pred Jankom:

»Vaša mati je nemška plemkinja. Edle von Kleinmyr! Kako se morete izdajati za Slovenca? Vam bomo namenili posebno pozornost!«

Družino Čučkovih so potem sila pozorno izgnali v Srbijo. Ljudje v Čupriji so bili več kot bratski. Kmalu so se preselili v Beograd, sposobne kemike so povsod potrebovali. V vojni in brez vojne. 1948 in naslednja leta je gradil tovarne po Vojvodini, Bosni in Sloveniji. Podnart, Medvode, Anhovo in še kje:

»Povsod sem se sprl, navadno z direktorji, ki so bili politično dobro podkovani, mnogo slabše pa strokovno. V Goraždu in Lendavi sem gradil tovarno umetnih smol, takrat me je prešinilo, da bi bilo prav rešiti tudi moje stanovanjsko vprašanje. Odšel sem v Nemčijo, trajalo je kar 10 let.«

Spoznanja so bila Janku nenavadna. Nemci, pravi, še zdaleč niso tako brihtni, kot so videti. Vsa umetnost je v tem, trdi Janko Čuček, da eden ukazuje, drugi pa ubogajo:

»Naši ljudje so zdaleč bolj prilagodljivi, inventivni, kot bi si marsikdo mislil. In zakaj ne gre pri nas? Ja, zato, ker so nasploh tehnično premalo izobraženi, nihče tudi ne želi prevzemati posebne odgovornosti in kar je najhujše, pri nas hudo, hudo gori zavist, če kdo kakšen dinarček dobi.«

V Bosni je Janko Čuček pogruntal, kako iz ostanka premogovega pepela delati odličen cement. Za ta dosežek so mu v tovarni, ki še sedaj deluje, obljubili postaviti spomenik. Tega še danes nima, pa tudi nobenega flica ni bilo od tam. Zavoljo tega si Janko Čuček ni posebno grenil življenja, rajši je vztrajal pri nekaterih svojih načelih, ki so mu navrgla red in veselje v družini:

»Moja žena ni bila nikoli v službi. Imela sva otroka in jaz sem menil, naj bo doma in dobro vzgaja sina. Tako je tudi bilo in moram reči, nikoli mi ni bilo žal, čeprav seveda taka odločitev terja tudi krajšo materialno oedo. Tu sem pač starokopiten in konec. Meni, veste, se hudo smilijo mali otročaji, ki pravza-

prav začno svoj »šiht« z dvema letoma in še nekoliko pred našim začetkom delovnega dne. Vidite, mi smo marsikje podrl vsa razmerja, pri tem pa nič boljšega ustvarili.«

Janko Čuček je vedno imel občutek, da ima dolg jezik, življenje, tisto vsakdanje in politično, nikakor ni šlo mimo njega. Toda ko je nekoč prebiral svojo karakteristiko (ko so bile še v modi), se je res začudil:

»Tam je pisalo, da sem odličen kemijski strokovnjak, za politiko pa da se nič ne menim. Če je tako, tudi prav. Veseli me pa, da imajo mladi lep odnos do mene. Le redkokdaj se mi pripeti, da bi v avtobusu stal. Vsekakor pa vsa jadrkovanja o mladini nič ne pomagajo, saj so mladi približno taki, kakor stari proti njim.«

Le malce, skoraj nič nisva z Jankom Čučkom spregovorila o inovatorstvu pri nas. Pa o njegovih dosežkih, ki jih je vztrajno potiskal v ozadje, češ, da niso nič posebnega. Tole pa je za konec najinega razgovora le približilo:

»Opora na lastne sile niso besede, iz trte zvite. Mnogo premalo se pri nas opiramo na lastne zmožnosti, predvsem pa jim skoraj nič ne zaupamo. Tu je razkorak med besedami in dejanji. V Nemčiji sem videl ničkolikokrat dokaze o sposobnosti naših ljudi.«

Janko Čuček, se zdi, je nekoliko nagnjen k humorju. Nobena reč na tem svetu ni tako hudo resna, da bi se človek zanj do kraja grizel. Čas poplakne, opravi, izravna, življenje danes je pomembno. Ustvarjati, živeti, dihati svobodno. Segla sva si v roko in ponovno se je zaprl v svojo morda docela prijetno lupino...

Bogomir Šefić

Zlata plaketa Tita za Maria L. Vilharja

Januarja je bila zaključena 74. samostojna slikarska razstava šišenskega umetnika Maria L. Vilharja v jeseniškem razstavnem salonu Dolik. Njegovo razstavo je obiskalo kar 824 tamkajšnjih ljubiteljev likovne umetnosti.

Od kod Vilhar na Jesenicah nam bo pojasnila obrazložitev visokega priznanja, ki ga je od jeseniškega sindikata, ki združuje 6500 železarjev, dobil ob otvoritvi svoje razstave: »Komisija za kulturo in izobraževanje pri izvršnem odboru Konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice, ki je bila pokrovitelj prve samostojne razstave slikarja MARIA VILHARJA na Jesenicah leta 1957, se pridružuje k številnim čestitkam, ki jih je slikar prejel ob svojem življenjskem in ustvarjalnem jubileju in mu podeljuje zlato plaketo Tita, ki jo sindikat Železarne podeljuje zaslužnim delavcem. To je tudi priznanje za njegov ustvarjalni prispevek k razvoju kulture na Jesenicah po osvoboditvi, še zlasti gledališke in likovne.«

Ob otvoritvi njegove razstave so priredili tudi koncert mladih pianistk, učenk tamkajšnje Glasbene šole, znana jeseniška gledališka igralka Slava Marošević pa je recitala Vilharjeve pesmi.

V prvih povojnih letih je bil Mario L. Vilhar zaposlen v martinami železarne Jesenice in je bil zlasti aktiven v kulturnem življenju. Bil je soustanovitelj Slovenskega ljudskega gledališča in eden prvih članov novoustanovljenega likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar. Bil je aktivist agitprop-a takratnega jeseniškega okrožja. Izdelal je tudi sceno za prvo povojno Prešernovo proslavo v Vrbi leta 1946. V času svojega bivanja na Jesenicah je napisal tudi pesmi Dolina dimnikov in Plačilni dan.

Prvo letošnjo Vilharjevo razstavo bodo odprli za slovenski kulturni praznik v Domu JLA v Ilirski Bistrici.